محل مهر یا امضای مدیر

سوال

جمهوری اسلامی ایران
اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره آموزش و پرورش منطقه ۶ تهران

دبیرستان سازمان انرژی اتمی ایران

ش صندلی (ش داوطلب) :	نام واحد آموزشی : **دبیرستان انرژی اتمی ایران**	نوبت امتحان: دی ماه
نام و نام خانوادگی:	رشته‌ی: ریاضی تجربی	وقت امتحان : ۹۰ **دقیقه**
سؤالات امتحان درس : فارسی ۳	نام دبیر: جناب آقای محسنی	سال تحصیلی: ۱۴۰۵-۱۴۰۴

ساعت امتحان : ۰۷:۳۰

صفحه: ۱

ردیف	سؤالات	نمره
	قلمرو زبانی (۷ نمره)	
۱	**یک واژه در بیت «الف» با یک واژه در بیت «ب» با یکدیگر تقابل معنایی دارند. آن دو را بیابید.** الف) شَفیعٌ مُطاعٌ نَبیٌّ کَریمٌ قَسیمٌ جَسیمٌ نَسیمٌ وسیمٌ ب) همه از بهر تو سرگشته و فرمانبردار شرط انصاف نباشد که تو فرمان نبری	۰/۲۵
۲	**مترادف واژه « طاق » در بیت « نهاده به طاق اندرون تخت زر / نشانده به هر پایه‌ای در گهر » در کدام گزینه آمده است؟** الف) چون ابروی معشوقان با طاق و رواق است ب) طاق پذیر است عشق، جفت نخواهد حریف	۰/۲۵
۳	**معنای واژه های مشخص شده به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟** « چه نیکو گفت با جمشید **دستور** که با نادان نه **شیون** باد و نه **سور** » الف) وزیر - فریاد و زاری به صدای بلند – جشن ب) اجازه - ناله و ماتم - زاری و فریاد که در مصیبت و محنت برآرند ج) وزیر - زاری و فریاد که در مصیبت و محنت برآرند - جشن	۰/۲۵
٤	**معنای واژه مشخص شده را بنویسید.** دردناک است که در دام شغال افتد شیر یا که محتاج **فرومایه** شود، مردِ کریم	۰/۲۵
۵	**املای درست را انتخاب نمایید** الف) نشاط (قربت – غربت) از دل کی برَد حبِّ وطن بیرون؟ / به تخت مصرم اما جای در بیت‌الحزن دارم ب) گفت ای محتسب، (بگزار - بگذار) رو / از برهنه کی توان بردن گرو.	۰/۵
٦	**درستِ نادرستی های املایی را بنویسید** الف) اتمام خاکریز روحیّه عجیبی در بین برادران جهادگر و رزمنده ایجاد کرد امّا این کار شهید ساجدی را رازی نمی‌کرد ب) پیرمرد دلخوشی دیگری نداشت. روز و شب با فخر و مباحات، با شادی و غرور به تصدیقم می‌نگریست	۰/۵
۷	**در کدام گزینه نادرستی املایی وجود دارد؟ درستِ آن را بنویسید** الف) از امّان به بعد تغییر زمین آشکار شد. سواحل شرقی مدیترانه از زیباترین نواحی عالم است ب) همه به هم ذل زدیم و در میان بهت و حیرت اسیر دشمن همراه با حاجی از ته دل خندیدیم	۰/۵
۸	**دو گزینه دارای نادرستی املایی است. آن دو گزینه را مشخص نمایید** الف) قبا و طیلسان – طبق و سینی – لیاقت و عُرضه ب) زلال و گوارا – منقل و زغال – تهریر و نوشتن ج) ریگذار و بیابان – خضر و مُغ – هیاهو و شلوغی د) میل و هوس – حلیه و زیور – تداعی و فراموشی	۰/۵
۹	**هم نقش واژه « موافق » را در مصراع «انصاف و عدل داشت موافق بسی ولی » در مصراع زیر مشخص نمایید** « گفت : مستی ، زان سبب افتان و خیزان می روی »	۰/۲۵
۱۰	**درستی یا نادرستی گزاره های زیر را مشخص نمایید** الف) در عبارت « عبور هواپیما از دریای مدیترانه همیشه آدمی را غرق دریای تصوّرات تاریخی می‌کند » ، گروه مسندی دارای دو نوع وابسته وابسته است. ب) الگوی دو جمله « حوزه حکمت را او گرم نگه دارد » و « حیات از عشق می‌شناس » یکسان است.	۰/۵

www-karoon-ir

۱۱	**با توجه به عبارت زیر پاسخ دهید :** « مردی فیلسوف و فقیه که در حوزهٔ درس مرحوم حاجی ملّا هادی اسرار ، آخرین فیلسوف از سلسلهٔ حکمای بزرگ اسلام ، مقامی بلند و شخصیّتی نمایان داشت به این ده آمد تا عمر را به تنهایی بگذارد » الف) نقش واژه « **ملّا** » چیست ؟ ب) نوع **دومین** نقش تبعی ..... است. ج) در جمله « **پایه** » ، **چند عدد ترکیب وصفی** وجود دارد؟ د) کدام واژه « **صفت مضاف‌الیه** » است؟	۱
۱۲	**نمودار وابسته وابسته در مصراع « محرم این هوش جز بی‌هوش نیست » همانند نمودار وابسته وابسته در گزینه ..... است.** الف) سه فرسخ راه ب) عقرب بسیار سمی	۰/۲۵
۱۳	**با توجه به بیت زیر ، کدام گزینه درست است؟** **« با آن‌که جیب و جام من از مال و می تهی است / ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت »** الف) الگوی جمله هسته در مصراع دوم « نهاد + مسند + فعل » و مصراع اول دارای دو ترکیب اضافی است. ب) پس از واژه « مال » حذف فعل به « قرینه لفظی » صورت گرفته و « واو » پس از آن « حرف ربط » است ج) اسنادی یا غیر اسنادی بودن فعل « است » در مصراع اول همانند فعل در مصراع « ای مشت زمین برآسمان شو » می باشد. د) در آخرین جمله حذف به « قرینه لفظی » همانند عبارت « عشق هرجا رسد ، سوزد و به رنگ خود گرداند » وجود دارد	۰/۲۵
۱۴	**پاسخ دهید:** الف) در بیت « تا درد و ورم فرونشیند / کافور بر **آن** ضماد کردند » ، واژه **آن** نقش (صفت – متمم) دارد. ب) **ضمیر پیوسته** در عبارت «ایزد تعالی در او نظر نکند. بار دیگرش به تَضرُّع و زاری بخواند » نقش ..... دارد. ج) در بیت « برکِش ز سر این سپید معجر/ بنشین به یکی کبود اورند » واژه های « سر ، معجر و ..... » **هسته گروه اسمی** هستند. د) در مصراع « در عشق ، کسی قدم نهد کش جان نیست » فعل جمله (پیرو – پایه) « **غیر اسنادی** » است.	۱
۱۵	**در کدام گزینه وابسته وابسته وجود دارد؟ نمودار آن را رسم نمایید.** الف) قبای سبز ورق ب) پیراهن سبز چمنی ج) دریای سبز معلق	۰/۵
۱۶	**با توجه به گروه « ناله های گریه آلود آن امام راستین و بزرگم » کدام ترکیب ساخته شده ، نادرست است؟** الف) ناله‌های امام ب) امامم ج) امام بزرگ د) بزرگِ من	۰/۲۵
	قلمرو ادبی (۵ نمره)	
۱۷	**با توجه به دو بیت زیر پاسخ دهید:** **۱) سرّ من از نالهٔ من دور نیست / لیک چشم و گوش را آن نور نیست** **۲) خانه‌ای کاو شود از دست اجانب، آباد / ز اشک ویران کُنَش آن خانه که بیت‌الحزن است** الف) آرایه‌ی واژه « **نور** » با واژه ..... در بیت (۲) یکسان است. ب) عبارت مشخص شده در بیت (۱) با واژه ..... در بیت (۲) آرایه یکسان دارد ج) آرایه‌های **مشترک** دو بیت عبارت است از : آرایه های قسمت "الف و ب" ، کنایه ، مراعات نظیر ، واج آرایی و ..... د) « **مشبه‌به** » در بیت دوم ..... است	۱

www.kanoon.ir

۱۸	**در تمامی گزینه ها شاعر بر پایه تشبیه بین دو مصراع ارتباط معنایی برقرار کرده است به جز .....** الف) آتش عشق است کاندر نی فتاد — جوشش عشق است کاندر می فتاد ب) عشق بر یک فرش بنشاند گدا و شاه را — سیل، یکسان می‌کند پست و بلند راه را ج) عشق چون آید، برد هوش دل فرزانه را — دزد دانا می‌کشد اوّل چراغ خانه را	۰/۲۵
۱۹	**در بیت « دل‌گرمی و دم‌سردی ما بود که گاهی / مرداد مه و گاه دی‌اش نام نهادند » ، علت شاعرانه پیدایش فصل ها چه دانسته شده است؟**	۰/۲۵
۲۰	**آرایه قسمت‌های مشخص شده را بنویسید** الف) بی آتش **قرار** ندارد و در آتش **وجود** ندارد ب) کاووس کیانی که **کی**‌اش نام نهادند / کی بود ؟ کجا بود ؟ **کی**‌اش نام نهادند؟ ج) عاکِفان کعبهٔ جلالش به تقصیر عبادت معترف که: **«ما عَبَدْناکَ حَقَّ عِبادَتِکَ»** د) در عالم پیر هر کجا برنایی است / عاشق بادا که عشق خوش **سودایی** است	۱
۲۱	**آرایه مشترک دو مصراع زیر ..... است.** شو منفجر ای دل زمانه / وان آتش خود نهفته مپسند	۰/۲۵
۲۲	**با توجه به عبارت زیر کدام گزینه نادرست است؟** **« آن باغ پر از گل‌های رنگین و معطّر شعر و خیال و الهام و احساس در سَموم سرد این عقل بی‌درد و بی‌دل پژمرد »** الف) آرایه‌ی عبارت « **سَموم سرد** » در مصراع « همچو نی دمساز و مشتاقی که دید؟ » نیز وجود دارد ب) آرایه‌ی « **عقل بی‌درد و بی‌دل** » در مصراع « تو مشت درشت روزگاری » مشاهده می‌شود ج) « **عقل بی‌درد و بی‌دل** » دومین مشبه و « **گل‌های رنگین و معطر** » اولین مشبه است.	۰/۲۵
۲۳	**در هر گزینه پدیدآورنده چند اثر به نادرستی آمده است؟** الف) کویر : شریعتی / شعر در مکتب حقایق : حافظ / شعر دفتر زمانه : عارف قزوینی / گلستان : سعدی ب) شعر مست و هشیار : پروین اعتصامی / تمهیدات : سهروردی / اسرارالتوحید : عطار / دماوندیه : بهار	۰/۵
۲۴	**واژه درست را از داخل کمانک انتخاب نمایید.** الف) محمدابراهیم پاریزی باستانی (مولف – مترجم) کتاب « از پاریز تا پاریس » است. ب) نویسنده کتاب « فیه ما فیه » همان سُراینده کتاب (فی حقیقه العشق – مثنوی معنوی) است.	۰/۵
۲۵	**مصراع های به هم ریخته زیر را به درستی مرتب نمایید** آخَرَت – لبریز – است – نفس‌های - زندگی / گرم – به – پناه – آغوش – مرگ – آورده - تو	۰/۵
۲۶	**مصراع اول بیت « ..... / فدای نام تو بود و نبودم، میهن، ای میهن!» را بنویسید**	۰/۵
	قلمرو فکری (۸ نمره)	
۲۷	**مفهوم کدام بیت از سایر ابیات دورتر است؟** الف) مشکلی دارم ز دانشمند مجلس بازپرس / توبه فرمایان چرا خود توبه کمتر می‌کنند ب) گفت دیناری بده پنهان و خود را وارهان / گفت کار شرع کار درهم و دینار نیست ج) با محتسبم عیب مگویید که او نیز / پیوسته چو ما در طلب عیش مدام است	۰/۲۵

www.kanoon.ir

۲۸	**بیت «از پای تا سرت همه نور خدا شود / در راه ذوالجلال چو بی‌پاوسر شوی » کدام گزینه را لازمه کمال و تعالی می داند؟** الف) جانفشانی و فداکاری در راه شناخت خدا ب) ترک وجود مادی و کنار گذاشتن دل‌بستگی ها	۰/۲۵
۲۹	**در بیت «همت از باد سحر می طلبم گر ببرد / خبر از من به رفیقی که به طرف چمن است » :** **الف) شاعر احتمال خبر رسانی باد سحر را می‌دهد یا اطمینان دارد؟** **ب) مفهوم جمله آخر چیست؟**	۰/۵
۳۰	**با توجه به دو مصراع زیر پاسخ دهید:** **۱) ای مادر سرسپید بشنو** **۲) برکش ز سر این سپید معجر** الف) مفهوم مشترک دو مصراع به کدام ویژگی کوه دماوند اشاره دارد؟ ب) کدام مصراع به قِدمَتِ کوه دماوند اشاره دارد؟	۰/۵
۳۱	**عبارت « این کاری که از ما می‌خواهد درست مثل این است که بخواهیم با یک کاسه ماست، با آب یک دریاچه دوغ درست کنیم » چه مفهومی را می‌رساند؟**	۰/۲۵
۳۲	**در بیت « بازآ که در هوایت خاموشی جنونم / فریادها برانگیخت از سنگ کوهساران » ، ناراحتی عاشق از فراق معشوق چگونه توصیف شده است؟**	۰/۲۵
۳۳	**در هر گزینه ، عاشق با کدام ویژگی توصیف شده است؟** الف) هر که جز ماهی ز آبش سیر شد ب) هر که عاشق نیست، خودبین و پرکین باشد،	۰/۵
۳٤	**مفهوم مشترک دو عبارت زیر چیست؟** الف) قدرت قلم این نویسنده تا چه حد بوده است که فرهنگ و تمدّن فرانسوی را حتّی در دل دهات دورافتاده ایران مثل پاریز، هم فرا برده است ب) نامهٔ برادر با من همان کرد که شعر و چنگ رودکی با امیر سامانی! فردای همان روز، ترقّی را رها کردم. پا به رکاب گذاشتم. و به‌سوی بخارا بال و پر گشودم	۰/۲۵
۳۵	**درستی یا نادرستی گزاره های زیر را مشخص نمایید** الف) عبارت «دیدارها همه بر خاک و سخن‌ها همه از خاک » بیانگر نگرش مادی یافتن است. ب) مصراع دوم بیت «بنده همان به که ز تقصیر خویش / عذر به درگاه خدای آورد » دعوت به توبه می‌کند.	۰/۵
۳٦	**دلیل « شکایت نی » در مصراع « بشنو این نی چون شکایت می‌کند » در کدام بیت آمده است؟** الف) کز نیستان تا مرا ببریده اند / در نفیرم مرد و زن نالیده اند ب) در غم ما روزها بی‌گاه شد / روزها با سوزها همراه شد	۰/۲۵

www.kanoon.ir

۳۷	**سروده سهراب سپهری با تمامی گزینه ها مفهوم مشترکی دارد به جز .....** **« در کف‌ها کاسهٔ زیبایی، / بر لب‌ها تلخیِ دانایی / شهرِ تو در جای دگر / ره می‌بَر با پای دگر.»** الف) منقلب شد. شهر را و گیرودار شهر را رها کرد و چشم‌ها را منتظر گذاشت و به دهی آمد که در انتظار آمدنِ او کسی نبود ب) کلمات را کنار زنید و در زیر آن، روحی را که در این تلقّی و تعبیر پنهان است، تماشا کنید. ج) صفای اهورایی آن همه زیبایی‌ها که درونم را پر از خدا می‌کرد، به این علم عدد بین مصلحت‌اندیش آلود د) آن باغ پر از گل‌های رنگین و معطّر شعر و خیال و الهام و احساس در سَموم سرد این عقل بی‌درد و بی‌دل پژمرد	۰/۲۵
۳۸	**در هر دو گزینه ، ضرب المثل هم مفهوم آن آمده است. (درست – نادرست)** الف) چه‌بسا همین پانزده تا مین هم برایمان کاری افتاد. خدا را چه دیدی برادر من؟ شما همین پانزده تا مین را مقابل دشمن کار بگذارید، خداوند کریم است (کاچی به از هیچی) ب) ما قدرت اجاره حیاط دربست نداشتیم. کارمان از آن زندگی پُر زرق‌وبرق کدخدایی و کلانتری به یک اتاق کرایه‌ای در یک خانهٔ چند اتاقی کشید (از عرش به فرش افتادن)	۰/۲۵

ابیات و مصراع های زیر را به نثر روان بازگردانید

۳۹	**تو نمایندهٔ فضلی، تو سزاوار ثنایی**	۰/۵
٤۰	**گفت: از بهر غرامت جامه‌ات بیرون کنم**	۰/۲۵
٤۱	**بفکن ز پی این اساسِ تزویر**	۰/۵
٤۲	**تن ز جان و جان ز تن مستور نیست لیک کس را دیدِ جان دستور نیست**	۰/۷۵

در عبارات زیر ،صرفاً قسمت های مشخص شده را به نثر روان بازگردانید

٤۳	**ماه با تلألؤ پرشکوهش از راه رسید و گل‌های الماس شکفتند و قندیل زیبای پروین سر زد**	۰/۵
٤٤	**امسال (۱۳۴۹) که به اروپا رفتم، گمانم این است که عالمی را دیده‌ام امّا چه استبعادی دارد که روزی خاطراتی از سفر ماه هم بنویسم؟**	۰/۵
٤۵	**ای عزیز، به خدا رسیدن فرض است، و لابد هر چه به واسطهٔ آن به خدا رسند، فرض باشد به نزدیک طالبان**	۰/۵
٤٦	**در خبر است از سرور کاینات، مَفخَر موجودات و رحمت عالمیان و صَفوَت آدمیان و تَتِمّهٔ دور زمان،**	۰/۵

تو بر مهتران جهان، مهتری